

На жаль, на сьогоднішній день експертами дається незадовільна оцінка рівня ефективності взаємодії суб'єктів попередження насильства в сім'ї взагалі та щодо дітей зокрема. Слід пам'ятати, що проблеми сім'ї мають різнобічний характер і тому потребують комплексного підходу до їх вирішення. Тільки спільна злагоджена діяльність фахівців соціальної роботи, психологів, соціальних педагогів, медичних працівників, працівників органів внутрішніх справ

та громадськості може дати реальний результат. Саме командна робота дозволяє зосередитися на всій життєвій ситуації дитини та сім'ї, побачити всі її сторони у комплексі, організувати допомогу саме там, де це необхідно.

Отже, актуальним постає питання не лише вдосконалення діяльності кожного із суб'єктів попередження насильства в сім'ї щодо дітей, а й підвищення ефективності їх взаємодії при здійсненні такої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15.11.2001 № 2789-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2789-14/print1419207718774383>.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К., Ірпінь: ВТФ «Стерун», 2002. – 1440 с.
3. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / В. М. Плішкін ; за ред. канд. юрид. наук Ю. Ф. Кравченка. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1999. – 702 с.
4. Криміналістика : підручник / під ред. В. Ю. Шепітька. – К. : Вид. дім "ІнЮре", 2001. – 684 с.
5. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії управлінь (відділів) у справах сім'ї, молоді та спорту, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї» від 07.09.2009 №3131/386 // Офіційний вісник України. – 2009. – №79. – Ст. 2695 (зі змінами).
6. Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення» від 19.08.2014 № 564/836/945/577 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1105-14>.
7. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї» від 26.04. 2003 №616 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/616-2003-%D0%BF/print1419207718774383>.
8. Навчально-методичний посібник з курсу «Профілактика правопорушень, що скоюються неповнолітніми» / Укладачі: канд. юридичних наук, професор, перший проректор НУВС П.І. Орлов; канд. юридичних наук, доцент О.А. Мартиненко. – Харків: Національний університет внутрішніх справ, 2002. – 48 с.
9. Волощук А.М., Ярмачі Х.П., Ковальова О.В. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї: Монографія, Одеса: ОДУВС, 2013. – 217 с.

УДК 340.134:351.773

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАКОННОСТІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Цимбалюк В.І.,

к.ю.н., завідувач кафедри спеціальних юридичних дисциплін

Національний університет водного господарства та природокористування

Пасичнюк В.Б.,

асистент кафедри спеціальних юридичних дисциплін

Національний університет водного господарства та природокористування

У статті досліджуються функціональні повноваження Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань протидії корупції у сфері охорони здоров'я відповідно до новоухваленого Верховною Радою пакету антикорупційних законів. Проаналізовано новий законодавчий підхід до визначення категорії «нагляд за дотриманням законодавства».

Ключові слова: нагляд, законність, Громадська рада, Національне антикорупційне бюро, Національне агентство з питань протидії корупції.

Цимбалюк В.І., Пасичнюк В.Б. / РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦИОННОГО БЮРО И НАЦИОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА ПО ВОПРОСАМ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЗАКОННОСТИ В СФЕРЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ / Национальный университет водного хозяйства и природопользования, Украина

В статье исследуются функциональные полномочия Национального антикоррупционного бюро Украины и Национального агентства по вопросам противодействия коррупции в сфере здравоохранения в соответствии с новым принятым пакетом антикоррупционных законов. Проанализированный новый законодательный подход к определению категории «надзор за соблюдением законодательства».

Ключевые слова: надзор, законность, Общественный совет, Национальное антикоррупционное бюро, Национальное агентство по вопросам противодействия коррупции.

Tsimbalyuk V.I., Pasichnyuk V.B. / THE ROLE OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION BUREAU AND THE NATIONAL AGENCY FOR COMBATING CORRUPTION TO ENSURE LEGALITY IN HEALTHCARE / National University of Water and Environment, Ukraine

In article analyzes internal legal framework to ensure the right to quality medical care in Ukraine.

Determined, that the prosecutorial supervision on counteracting corruption offense is considered a relic of the soviet system, is ineffective and inefficient. Along with other functions prosecutor's office was the universal monopoly agency to ensure rule of law in the country.

Identified two types of state agencies whose activities are directed at regulating relations and ensuring law and order in health sector. Different aspects of a «universal» and «special» bodies. Defined that the real security rights and freedoms of man and citizen to quality healthcare is only possible with the cooperation and effective complementarity all bodies of which have functional responsibilities in health care.

Analyzed official figures of corruption offenses and norms of health law.

The practice of foreign countries and newly adopted laws of Verkhovna Rada analysis that the transfer functions of supervision anticorruption legislation specially created this body is only solutions to the problem of catastrophic indicators of corruption in Ukraine. To perform these tasks, according to the newly approved by the Verkhovna Rada anti-corruption laws formed the National Agency for the Prevention of Corruption and the National Anti-Corruption Bureau. In article also investigates the functional responsibilities of these agencies in the provision for law and order health care in accordance with the laws of Ukraine.

Determined that the key to success on the way to tackle corruption in Ukraine have a special legal status of the National Anti-Corruption Bureau and the National Agency for the Prevention of Corruption. This status should include: the formation of a special order, hard selection procedure for workers, strict liability of employees for the improper performance of official duties, the election of the heads of these agencies.

Key words: surveillance, law, public council, the National Anti-Corruption Bureau, the National Agency for combating corruption.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Система правоохоронних органів, які здійснюють контроль та нагляд за станом законності і правопорядку у сфері охорони здоров'я, на сьогоднішній день не виконує свого призначення з огляду на показники корупційних правопорушень та порушень прав громадян у цій сфері, а отже, потребує негайного реформування. Сьогодні ми спостерігаємо активізацію процесу реформування правоохоронної системи, зважаючи на прийняття ВР України законів, спрямованих на протидію корупції та корупційним злочинам, зокрема, шляхом створення нових органів Національного агентства з питань протидії корупції і Національного антикорупційного бюро. Вважаємо, що сучасна антикорупційна політика України є актуальним науковим пошуком.

Метою статті є теоретико-правовий аналіз функціональних повноважень Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань протидії корупції у сфері охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно зазначити, що різні аспекти питання нагляду за дотриманням законодавства в органах державної влади часто ставали об'єктами наукових досліджень різних учених. Зокрема, варто відмітити вагомий внесок таких науковців, як В.І. Цимбалюк, Л.В. Васечко, С.Г. Стеценко, М.Г. Співак, та інших. Утім, роль Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань протидії корупції в забезпеченні законності у сфері охорони здоров'я залишилась поза увагою науковців.

Виклад основного матеріалу. Соціальна спрямованість держави проявляється в першу чергу визнанням життя та здоров'я людини найвищою соціальною цінністю та гарантуванням і забезпеченням прав громадян. Важливим механізмом забезпечення соціального права на життя і здоров'я є організація і створення в державі дієвої та надійної медичної системи, яка б надавала якісні медичні послуги на основі принципів рівності, справедливості, поваги до прав і свобод людини, визнання життя і здоров'я людини найвищою соціальною цінністю, гуманності та інших. Така система не повинна бути деморалізованою та містити в собі корупційні складові.

Низка чинних нормативних актів гарантують право на якісну медичну допомогу та лікування. Вважаємо, що основними серед них є: Європейська хартія прав пацієнтів (Стаття 8: «Право на дотримання стандартів якості»); Конституція України (стаття 49: «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування»); Цивільний кодекс України (стаття 284: «Фізична особа має право на надання їй медичної допомоги»); Закон України «Про захист прав споживачів» (стаття 4: «Споживач має право на належну якість продукції та обслуговування», стаття 6: «Право споживачів на належну якість продукції»); Закон України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я» та інші.

Задля забезпечення прав громадян та функцій держави створюються відповідні органи та установи, які й повинні забезпечити реалізацію різних прав громадян. Загальновідомим є те, що розвиток демократії породжує розвиток надання послуг суспільству, а не керування ним [6]. Саме тому така система повинна бути реально діючою та суспільно корисною. З огляду на те, що представницька влада народу реалізується через органи державної влади,

які, у свою чергу, забезпечують управління суспільством та реалізують права громадян, стосовно сфери охорони здоров'я можна виокремити 2 види органів: загальні та спеціальні. Загальними вважаються такі, що реалізують свої завдання у всіх сферах (у тому числі у сфері охорони здоров'я). Спеціальними ж іменують ті, які здійснюють свій вплив саме в медичній сфері. Саме з метою якісного управління такою сферою, була створена ціла системно-утворююча ланка спеціальних органів державної влади, які покликані забезпечувати реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я. Складовими такої ланки є:

- Міністерство охорони здоров'я України;
- місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування;
- центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані заклади охорони здоров'я;
- Академія медичних наук України.

Поряд із цим в Україні існують органи, які функціонують у різних сферах (у тому числі у сфері охорони здоров'я). Серед них – управління внутрішніх справ, суди та інші. Пропонуємо вказані органи іменувати як «універсальні». До таких віднедавна планується віднести і Національне антикорупційне бюро та Національне агентство з питань запобігання корупції. Варто зазначити, що реальне забезпечення реалізації та охорони прав громадян можливе лише в тому разі, коли ефективно функціонують дві вищевказані системи органів. Таке забезпечення є важливим фактором у державній політиці, адже держава взяла на себе обов'язок забезпечити право кожного на охорону здоров'я та медичну допомогу, що задекларовано в статті 49 Конституції України. Тим не менше, порушення прав громадян у системі органів охорони здоров'я в масштабі країни носять глобальний характер.

У цілому за 2012 рік за участі органів прокуратури мали місце 1689 випадків притягнення до відповідальності посадових осіб органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері охорони здоров'я [1]. Водночас за 2013 рік було вчинено 137 корупційних правопорушень [6]. На наш погляд, це достатні цифри, щоб вважати, що органи, на яких покладено функціональні завдання щодо створення відповідних умов та забезпечення охорони здоров'я населення, неналежним чином виконують свої прями обов'язки.

У такому разі ситуацію можливо змінити лише за умови коректного оперативного реагування правоохоронних органів на дії посадових осіб, які містять у собі ознаки правопорушень у сфері охорони здоров'я.

Варто відмітити, що до 6 січня 2015 року функцію з нагляду за додержанням законодавства органами державної влади та органами місцевого самоврядування виконували органи прокуратури. Слід зазначити, що з огляду на показники правопорушень у сфері охорони здоров'я (особливо корупційних) можна констатувати факт неналежного виконання функцій нагляду. З ухваленням Верховною Радою України антикорупційного пакету законів повноваження загального нагляду переходять до Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань запобігання корупції.

Причетність Національного антикорупційного бюро до державного управління у сфері охорони здоров'я визначається статтею 17 Закону України «Про Національне

антикорупційне бюро». Адже, як відзначає Л. Васечко, основними способами законності і дисципліни в державному управлінні вважаються контроль, нагляд та звернення громадян. Отже, нагляд, а тим паче, спеціального правоохоронного органу (враховуючи його специфічний характер), посідає важливе місце у державному управлінні сферою охорони здоров'я в Україні [1]. Відповідно до згаданої статті 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро» антикорупційне бюро має право для виконання покладених на нього функцій витребувати всі необхідні матеріали в органів прокуратури та інших державних органів і органів місцевого самоврядування. Це, зокрема, стосується інформації про доходи та майно фізичних осіб, які вони декларують. Таку інформацію антикорупційне бюро має право витребувати й у фінансових установах різних форм власності. Основний обов'язок новоствореного органу – проводити перевірку на добросовісність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [4]. Вважаємо, що такий нагляд призведе до позитивних зрушень як у сфері охорони здоров'я, так і в державному управлінні в цілому.

Новоухвалений пакет антикорупційних законів загальний нагляд Національного антикорупційного бюро підсилює функціональними повноваженнями Національного агентства з питань запобігання корупції. Законодавець передбачив достатньо широкий спектр повноважень вказаного органу, в тому числі і в площині нагляду. Про це свідчить Закон України «Про запобігання корупції», відповідно до статті 11 якого до повноважень Національного агентства входить:

- здійснення моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб (п. 6 ч. 1 ст. 11);

- здійснення в порядку, визначеному цим Законом, контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (п. 8 ч. 1 ст. 11);

- затвердження відповідно до цього Закону правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування (п. 10 ч. 1 ст. 11) та інші.

Об'єктивність та неупередженість працівників Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань протидії корупції гарантується багатьма способами, а саме:

- особливим порядком створення цих органів (Конкурсна комісія при організації Національного агентства з питань протидії корупції);

- порядком обрання Голови антикорупційного бюро, конкурсним порядком обрання інших членів Антикорупційного бюро та Національного агентства;

- особливим порядком їх функціонування (заборона незаконного втручання в їхню діяльність, право невиконання вказівок працівниками Антимонопольного комітету, якщо такі вказівки не передбачені чинним Кримінально-процесуальним кодексом);

- існуванням громадського контролю (функціонування Громадської ради) за Національним агентством з питань протидії корупції;

- обов'язком Антимонопольного комітету звітувати перед Президентом, Верховною радою шляхом подання звітів, що містять різноманітну статистичну інформацію про свою діяльність;

- визначенням законом засобів захисту працівників новостворених органів;

- заборона існування політичних партій у Національному антикорупційному бюро та Національному агентстві з питань протидії корупції;

- прозорістю діяльності;

- особливим порядком фінансування та матеріально-технічного оснащення вказаних служб та іншим.

Висновки. Прокурорський нагляд у сфері протидії корупційним правопорушенням вважається пережитком радянської системи, є недовим та неефективним. Разом із виконанням інших функцій прокуратура стала універсальним монопольним органом щодо забезпеченості законності в країні. Природа корупційних правопорушень потребує особливої уваги спеціалізованих установ, в яких працюють спеціально підготовлені, незалежні ні від кого професіонали-правоохоронці. По досягненню 24 років Україна стала на шлях реальної розбудови демократизму, законності та правопорядку. Про це, зокрема, свідчать створення Національного антикорупційного бюро та Національного агентства з питань протидії корупції. Вважаємо, що лише за допомогою цих органів можливо подолати проблему вчинення корупційних злочинів державними службовцями різних рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васечко Л. Роль органів прокуратури у забезпеченні законності у сфері охорони здоров'я в Україні./ Л. Васечко. – Публічне право № 1(9). 2013. – С. 167-172.
2. Конституція України, Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr/page3>
3. Проект Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
4. Проект Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
5. Проект Закону України «Про систему спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (zareєстрований під № 5085 від 16.09.2014), внесений на розгляд Верховної Ради України Президентом України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52186
6. Співак М. Корупційні правопорушення у сфері охорони здоров'я: аналітичний аспект/ М. Співак.– Публічне право № 3 (11) (2013). – С. 53-60